

IV₃ Шумарски техничар

Р.б.	ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	Број часова недељно
1.	Српски језик и књижевност	3
2.	Страни језик	2
3.	Филозофија	2
4.	Физичко васпитање	2
5.	Математика	2
6.	Устав и права грађана	1
	СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	
7.	Заштита шума	1
8.	Искоришћавање шума	1
9.	Шумске културе и плантаже	1
10.	Уређење бујица	2
11.	Шумске комуникације	1
12.	Планирање газдовања шума	2
13.	Економика и организација у шум.	3

Obrazovni profil: Šumarski tehničar

Predmet: Engleski jezik

Razred: IV

Cilj predmeta: Sticanje, proširivanje znanja i umeća u svim jezičkim aktivnostima i upoznavanje kulturnog nasleđa stvorenog na tom stranom jeziku i osposobljavanje za dalje obrazovanje i samoobrazovanje.

Zadaci nastave stranog jezika su:

stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave stranog jezika, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave strnih jezika budu u punoj meri realizovani,

-razvijanje saznajnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih, humanističkih, moralnih i estetskih stavova,

-sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenu komunikaciju,

-sticanje svesti o funkcionisanju stranog jezika i korelacija kako sa maternjim jezikom tako i sa i ostalim predmetima,

-usvajanje novog u što većem broju, vokabulara, koji će učeniku omogućiti usmenu i pismenu komunikaciju na najvišem nivou u dosadašnjem školovanju kao i odličnu komunikaciju i sporazumevanje sa ljudima iz drugih zemalja,

-osposobljavanje učenika da nastavi, na višem nivou obrazovanja i samostalno, učenje istog ili drugih stranih jezika na različite načine i u svim okolnostima koje život stvori.

polazna osnova: službeni glasnik strana 29/33 broj 6

preporučena literatura: ZUNS Beograd, engleski jezik za drugi razred srednje stručne škole, stručna literatura, Gramatika engl.jezika, Longman Advanced grammar, L.G.Alexander, stručna literatura, Dictionary

Zadaci nastave stranih jezika su da učenici:

-usvoje predviđene morfosintaksičke strukture i oko 750 novih reči i izraza uključujući i terminologiju vezanu za struku;

-praktično ovladaju jednostavnim govornim jezikom i steknu nova jezička znanja neophodna za radu struci;

-neguju pravilan izgovor, usavršavaju ortografiju i utvrđuju i proširuju osnove gramatike stranog jezika; rečnika i drugih izvora informacija.

Komunikativne funkcije:

Govorne modele koji se upotrebljavaju pri komuniciranju u realnim životnim situacijama, uvežbavati i proširivati iz razreda u razred; privlačenje pažnje, oslovljavanje poznate i nepoznate osobe; iskazivanje dopad; iskazivanje dopadanja i nedopadanja, slagaje i neslaganje s mišljenjem sagovornika; traženje i davanje obaveštenja; čestitanje i iskazivanje lepih želja; pozivanje u goste, prihvatanje i neprihvatanje poziva, izražavanje zadovoljstva i nezadovoljstva; čuđenja i iznenađenja; iskazivanje fizičkih tegoba, raspoloženja, zabrinutosti.

Nedeljni fond časova 2, 70 časova godišnje

Nastavne teme/ ostvarivanje programa :

negovanje pravilnog izgovora i intonacije

Obnavljanje rečeničnih modela, red reči u rečenici, slaganje vremena, indirektni govor, kondicionalne rečenice

Obnoviti rečenične modele obuhvaćene u osnovnoj školi kao i u prvoj godini; red reči u rečenici. Mesto priloga i priloških odredbi

-Pitanja

a) "WH" questions

"Where are you going?", "How can we get there?"

b) alternativna pitanja

"Did you take a bus or did you walk?"

c) učtiva pitanja

"Would you open the window, please?"

d) pitanja sa predlogom na kraju

"What are you looking for?"

Indirektni govor

a) Izjave bez promene glagolskog vremena (glagol glavne rečenice u jednom od sadašnjih vremena)

"I'll come as soon as you can." He says that he will come as soon as he can.

b) molbe, zahtevi, naredbe

"Come back!" He told me to come back.

"Pass me the bread, please." "He asked me to pass him the bread.

c) pitanja sa promenom reda reči - bez promene glagolskog vremena (glagol glavne rečenice u jednom od sadašnjih vremena)

-Yes/No questions.

"Have you seen Mary?" he wants to know if I have seen Mary.

-"WH" questions.

"Where are you going?" He asks where I am going.

Grupa 2 -Imenička grupa

1.član

-Obnoviti i utvrditi upotrebu određenog i neodređenog člana.

-Određeni član uz imena godišnjih doba, obroka, naziva država.

The spring of 1957 was very warm. The breakfast we had yesterday was very good. He lives in the USA.

-Neodređeni član u izrazima za vreme, količinu, meru i u uzvičnim rečenicama.

50 miles an hour, 16 dinars a kilo, two pounds a yard;

What a mess!

-Multi član uz imena sportova i igara,

He plays volleyball.

2.imenice

Množina imenica -obnoviti

Kongruencija imenica sa glagolom u jednini

news, information, furniture, mathematics i dr.

The news is on at ten o'clock. Mathematics is a difficult subject.

-Zbirne imenice sa glagolom u množini

people, cattle, police itd.

There was a lot of people in the street. The cattle are sold.

-Sinkretizam jednine i množine

sheep, deer, trout, itd.

-Drugi nominali- gerund

a) u funkciji subjekta

Swimming is my favourite sport

b) u funkciji objekta (posle glagola like, hate, start, sport itd.)

She likes cooking.

3.zamenički oblici

a) Zamenice

-Obnoviti one lične, pokazne, prisvojne, relativne i odrične zamenice predviđene programom za prvu godinu.

-Uzajamno-povratne zamenice - each other, one another,

Mary and Peter see each other almost every day. People from different countries can hardly understand one another.

IT uz kopulzativne glagole

It is raining. It is cold.

-Neodređeno ONE

I lost a friend but you gained one.

b) Determinatori

-Neodređeni determinatori- some, any

They want some paper. I don't have any bread left.

-odrični determinatori no

There are no eggs in the fridge. There's no water in the glass.

4.Pridevi

Obnoviti poređenje prideva

5. brojevi

decimalni, razlomci, četiri računske radnje

6. kvantifikatori

obnoviti many/much, a lot of/ lots of; few/little

3. glagolska grupa

1. glagoli

-vreme i aspekt glagola

-obnoviti glagolske oblike predviđene programom za osnovnu školu

-The Simple Present Tense za izražavanje buduće radnje

What time does your plane takes off?

-The Present Perfect tense - proširiti upotrebu priloškim odredbama *lately, recently*

-The Present Perfect Continuous Tense

She has been living in London for two years now.

-The Past Perfect Tense

When we came the train has already left.

modalni glagoli

a) can(be able to, be allowed to), could

Sorry, but I can't come tomorrow. Can I smoke in here?

Could I smoke in here?

b) must (have/ got / to, be obliged to)

I've got to go now.

-Pasivne konstrukcije - za isticanje bezličnosti i za navođenje naučnih činjenica

The new motorway has been opened to traffic. Oxygen is found in the air.

-Dvočlani glagoli (frazalni i predložki)

apply for, shout for, bring up i dr.

2.Prilozi

Poređenje priloga

3.Predlozi

Obnavljanje

4. Tvorba reči

Najčešći prefiksi i sufiksi za tvorbu prideva

il-, im-, ir-, un-, -able, -ful, -less idr.

5. Ortografija

Osnovna pravila interpunkcije. Pisanje velikih slova.

6. leksikologija

Idiomi i frazeologizmi

7. Leksikografija

Srukturna i korišćenje dvojezičnih rečenica.

Planom i programom su obuhvaćena dva pismena zadatka u toku školske godine i 8 pismenih vežbi;

Mesto izvodjenja nastave -učionica i kabinet agrocentra, koji se nalazi u sklopu škole;

Metode koje se koriste u nastavi su : direktna, ekletička, indirektna, rad po grupama, kao i ostali nastavni oblici, frontalni, tandem, grupni.

Nastavna sredstva kasetofon, cd-pejer, nastavni listići, mape, karte, fleš karte

Obrazovni zadaci su ponavljanje vokabulara kao i snalaženje sa novim rečima, frazama i izrazima.

Vaspitni zadaci su razvijanje kod učenika osećaj za stranim jezikom, snalaženje sa istim, kao i potreba za stalnim napredovanjem i nadograđivanjem znanja.

1. **ООбразовани профил:** Шумарски техничар
2. **Назив предмета:** Француски језик
3. **Разред:** Четврти
4. **Остваривање образовно-васпитног рада, облици и трајање:**

Разред	Настава				Пракса	Укупно
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64					64

5. **Статус предмета:** Обавезни

6. **Циљеви предмета:**

Циљ наставе страних језика је стицање, проширивање и продубиљивање знања и умења у свим језичким активностима, упознавање културног наслеђа створеног на датом страном језику и оспособљавање за даље образовање и самообразовање.

Задаци наставе страних језика су да ученици:

- Усвоје говрни језик у оквиру нових 1000 (словима: хиљаду) речи и израза укључујући и терминологију значајну за дату струку, што је у току осам година учења језика чини укупан фонд од око 2400 речи и израза продуктивно, а рецептивно и више;
- Негују правилан изговор и интонацију уз обраћање посебне пажње на оне ритмичке и прозодијске схеме које су битне у усменом изражавању;
- Разумеју говор (непосредно и путем медија) и спонтано се изражавају у оквиру теме из свакодневног живота и општих тема струке, уз исказивањеличног става и расположења;
- Овладају техником информативног читања, разумеју сложеније језичке структуре у тексту и упознају особености језика струке читањем текстова везаних за теме из области дате струке;
- Даље савлађујуоснове ортографије ради коректонг писменог изражавања у оквиру усвојене лексике и језичких категорија;
- Развијају разумевање писаног стручног текста, писање резимеа, налаза, извештаја и оспособљавају се за њихову усмену интерпретацију; стичу нова сазнања о карактеристикама земаља и народа чији језик уче, њиховог начина живота и обичаја;
- Оспособљавају се за вођење разговора о нашој земљи, њеним природним лепотама, културним и историјским тековинама;
- Шире своју општу културу, развијају међукултурну сарадњу и толеранцију и своје интелектуалне способности;
- Оспособљавају се за даље образовање и самообразовање у области језика и струке коришћењем речника, лексикона и друге приручне литературе.

Комуникативне функције: Обнављање, утрђивање и проширивање оних комуникативних јединица са којима се ученик упознао у основној школи: ословљавање познате и непознате особе; исказивање свиђања и несвиђања, слагања и неслагања са мишљењем саговорника; тражење и давање дозволе; честитање и

исказивање лепих жеља; позивање у госте; прихватање и неприхватање позива; обавештење и упозорење; предлагање да се нешто уради; одобравање или неодобравање нечијих поступака; приговори, жалбе; изражавање чуђења, изненађења, уверености, претпоставке или сумње; давање савета; исказивање симпатија, преференције, саучешћа; изражавање физичких тегоба, расположење

7. Препоручена литература за реализацију предмета:

- Постојећи одобрени уџбеници
- Популарна литература
- Интернет

8. Корелација са другим предметима:

- Српски језик и књижевност
- Стручни предмети

9. Начин остваривања програма:

Објашњење програма

У изради овог програма примењени су исти принципи као и у изради програма првог страног језика, тј. принцип спиралног програмирања. Приликом усвајања градива инсистира се на комуникативном приступу, а граматика се учи когнитивно. Неки захтеви су означени са /P/ што значи да их треба усвојити само на нивоу разумевања.

Програм другог страног језика се, посебно у почетној фази, мора третирати као општеобразовни предмет.

Предложена стручна тематика је одабрана тако да не ремети нормално усвајање језика; она треба да буде усклађена са садржајима стручних предмета.

Комуникативне функције наведене су на крају заједничког дела програма и дате су за укупан период учења другог страног језика. Обрађују се од I-III разреда, а обogaђују и нијансирају из разреда у разред.

IV разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

А) Прошла времена:

- L'imparfait
- Le Passe compose
- Le plus-que-parfait

Б) Прошли партицип прелазних и непрелазних глагола:

- I Употребљен са être
- II Употребљен са avoir

В) Партицип презента/герундив

Г) Врсте зависних реченица:

- Изражавање циља помоћу везника:
 - pour que
 - afin que
 - de peur qu+subj.
 - de crainte que.....ne
 - pour que..... ne pas
 - afin que..... ne pas+subj.
 - de peur que..... ne pas

- de crainte que...ne pas

- Изражавање циља:

а) У независним реченицама

б) У зависним помоћу везника: parce que, comme, puisque, du moment que, etant donne que, d'avtant plus que, non si

в) Пасивном и прономиналном конструкцијом: que+subjunctif; de+infinitif; de/par+gn; gerondif

Изражавање последица помоћу везника:

А) si bien que

de sorte que

de (telle) manière que

de (telle) facon aue

de telle sorte aue

si + adj./adv.

Tellement+ adj./adv.

Tant de

Tellement de

Au point que

À tel point que

Si bien que

TANT

Б) pour que + subj.

- Изражавање концесије помоћу везника са субжонтивом: après, bien que, quoique, quelque... que; si...que; pour que, encore que; que...que quoi que, quell que

- Помоћу везника са индикативом: après, meme si..., alors que, tandis que; tout...que

- Изражавање поређења:

I Изражавање супериорности:

а) Plus...que; plus de ... que

б) Davantage

в) Plus...plus

г) D'avtant plus...que

II Изражавање једнакости:

Avssi + adj. + que, aussi + adj. + que, autant, comme, le même (que), ainsi que, de meme que

III Изражавање инфериорности:

а) Moins que, moins de...que

б) Moins...moins

в) D'autant mois que

1. **Образовни профил:** Шумарски техничар

2. **Назив предмета:** Филозофија

3. **Разред:** IV

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64					64

5. **Статус предмета:**

6. **Циљеви:** циљ наставе филозофије је унапређивање општег образовања упознавањем главних садржаја и развојно историјских токова филозофског мишљења.

Задаци наставе филозофије су:

-разумевање филозофских проблема и њихових решења на примерима највечих достигнућа филозофске мисли, као и оспособљавање трансфером за разумевање других теоријских и практичних проблема

-унапређивање општег образовања ученика сагледавањем опште теоријских и хуманистичких токова мишљења која су уоблићавала одређене историјске епохе и чине основу савремених хуманистичких и критичких оријентација.

7. Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).31.05.1991

8. **Препоручена литература:** уџбеник филозофија за 4. разред средњих школа МИЛЕ САВИЋ, ВЛАДИМИР Н. ЦВЕТКОВИЋ, НЕНАД ЦЕКИЋ

9. **Корелација са другим предметима:** социологија, историја

10. Начини остваривања програма: Програм предмета филозофија даје теоријску основу за даље проучавање теоријских и практичних стручних филозофских дисциплина - дендрологија са фитоценологијом, производња садног материјала, гајење шума, исхрана биља, шумске културе и плантаже, планирање и др.

Програм филозофије се делом наслања на стечена предзнања из биологије, хемије, географије и других сродних дисциплина из основне школе. Ради успешног праћења наставних садржаја педологије ученик претходно мора да стекне одређена знања из минерологије и петрографије.

Након тога ученици упознају основне појмове из педологије и то: минералну и органску компоненту земљишта, физичке, хемијске и физичко-хемијске особине, педогенетске чиниоце и процесе, плодност и продуктивност шумских земљишта, појаве ерозије и еволуцију земљишта.

Систематика земљишта са главним типовима шумских земљишта представља срж предмета на коју ће се надовезати остале стручне дисциплине, те ученици морају добро да овладају овим делом програма, као и детерминацијом типова земљишта.

Да би се остварили постављени циљеви и задаци предмета, неопходно је, у току наставе, успешно реализовати одређене образовне, васпитне и практичне задатке. Услови за успешну реализацију програма педологије са геологијом су:

- правилно планирање и редовно припремање наставника за извођење наставе;
- целисходно коришћење фонда часова и добро организован наставни процес;
- комбинована примена наставних метода и разноврсност облика рада са ученицима уз правилну употребу одговарајућих наставних средстава и учила.

У оквиру опште припреме за наставу треба добро проучити програм, уџбеник, приручну литературу, попунити збирку учила у кабинету и израдити годишњи план наставе - распоред

наставних тема и јединица, план вежби и утврдити број часова за понављање градива и систематизацију.

У програму је годишњи фонд часова подељен по темама, при чему је од укупног фонда часова 30 одсто остављено за понављање градива и систематизацију. Укупан број часова који је назначен за сваку тему треба схватити оријентационо. Тиме се наставнику индиректно указује на обим, дубину, па и начин интерпретације садржаја сваке теме. Евентуална одступања, у мањем обиму, су могућа у зависности од конкретне ситуације. Теме треба обрађивати једну за другом, како су наведене у програму јер су садржаји у међусобној корелацији. Наставнику је остављена могућност да израдом оперативног плана програмске садржаје сваке теме дели на наставне јединице и часове.

Што се тиче типова часова могуће је чешће коришћење комбинованих часова и при обради новог градива и на вежбама.

На часовима вежби и за понављања градива треба се још више придржавати принципа свесне активности, те избегавати рад претежно с једним учеником а настојати да се, по могућности, ангажује читава група ученика, односно одељење.

Понављање градива треба да буде добро осмишљено тако да доприноси трајном усвајању знања ученика, истицању битних ствари у изучаваном градиву, као и да омогућава продубљивање и допуњавање знања, повезивање теоријског градива с практичним садржајима и остваривању неопходне корелације између садржаја педологије и других предмета.

У обзир треба узимати и остале дидактичке принципе: научност, поступност, систематичност, очигледност и др. Посебно велики значај имају систематичност и очигледност, нарочито, при вежбању и понављању обрађеног градива.

Ради остваривања циља и задатака наставе програм педологије омогућује коришћење више наставних метода. То ће допринети интелектуалној активности ученика, разбити монотонију и наставу учинити интересантнијом и ефикаснијом. У самом програму, након одређених наставних тема и вежби, дате су наставне методе као најприкладније за ту тему.

Програм педологије предвиђа на часовима обраде новог градива фронталан облик рада, док се на часовима вежбања и понављања градива као најприкладнији облик рада предвиђа групни облик и индивидуални облик рада.

За часове вежбања предвиђа се подела одељења на групе ученика од 10-15 ученика.

Зависно од конкретног образовно-васпитног задатка и програмског садржаја настава се може реализовати у учионици, кабинету, као и на терену - шуми или шумском земљишту.

Важан задатак наставника је да упуту ученика како да користи уџбеник и литературу.

У току године неопходно је да ученици обраде збирку главних врста минерала, стена и микромонолита типова земљишта.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1.Образовни профил: Шумарски техничар

2.Назив предмета: Физичко васпитање

3.Разред: IV

4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64					64

5.Статус предмета:обавезан

6.Циљеви:циљ наставе физичког васпитања је задовољавање основних биопсихосоцијалних потрба ученика у области физичке културе,формирање правилног схватања и однос а према физичкој култури и трајно подстицање ученика да ове активности уграде у свакодневни живот и културу живљења.

Задатци-физичког васпитања

-квалитативно и квантитативно продубљивање физичких способности и спортског-моторичког образовања,започетих на раднијим ступњевима образовања.

-оспособљавање ученика за самосталан рад и самоконтролу у одржавању физичке кондиције,јачање здравља и нези тела.

-стварање услова у којима ученик доживљава радост слободног стваралачког ангажовања у спортским и рекреативним активностима.

-протоширивање знања које доприноси објективно сагледавање вредности и могућности физичке културе.

-неговање хигијенских и других културних навика за обучавање и јачање знања.

7. Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).31.05.1991

8.Препоручена литература:атлетика техника др.Ђорђе Стефановић,рукомет техника мр.Саша Марковић,одбојка техника мр.Драган Нејић.

9.Корелација са другим предметима: биологија,физика

10.Начини остваривања програма: садржаји програма усмерени су на:развијање физичке способности ,спортско техничко образовање,повезивање физичког васпитања са животом и радом

Развијање физичких способности.програм предвиђа дасе развијање физичких способности остварује на сваком часу физичког васпитања од првог до четвртог разреда.Програмирање врши наставник физичког васпитања према стању могућностима и потрбама сваког ученика.На сваком часу физичког васпитања један део времена треба посветити:

-развијању основних елемената физичке кондиције – снаге , брзине,равнотеже , спретности,прецизности и издржљивости.

-учвршћивању нормалног држања тела у мировању и кретању

Спортско техничко образовање

Реализује се у оквиру заједничког програма (атлетика и вежбе на справама и тлу)и програма по избору.да би се обезбедили друштвени интереси,заједнички програм је детаљно разрађен и трба да га усвоје сви ученици,па су у том смислу по разредима и предвиђени минимални образовни захтеви,које сваки ученик треба да оствари.

Повезивање физичког васпитања са животом и радом.

Садржај подручја предвиђа активности којима се физичко васпитање директно повезује са животом и радом. При том треба водити рачуна о следећем:

а. излети, кросеви, логоровање и друге активности организују се на нивоу школе уз сарадњу наставника сродних предмета и осталих наставника. Садржај ових активности треба планирати на нивоу наставничког већа, односно предвидети садржаје више образовно васпитних подручја.

б. школска и међушколска такмићења школа организује по систему који не изискује велике материјалне трошкове и путовања, стимулише ућешће свих ученика.

Годишњи план, програм и распоред излета, кросева, логоровања, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује на почетку школске године наставничко веће на предлог стучног актива наставника физичког васпитања. Актив наставника физичког васпитања самостално одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса.

Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може истовремено одржавати за два одељења ни на спортском терену, ни у сали за физичко вежбање.

Образовни профил: Шумарски техничар.

Предмет: Грађанско васпитање

Разред :4

Статус предмета :Обавезно изборни

Циљеви предмета:

- Сагледавање проблематике људских права на свеобухватан начин-од познавања права,закона који их регулишу,до јачања професионалнихкомпетенција за живот,личне одговорности и критичког односа
- Разумевање могућности који Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја пружа и значаја активног тражења информација за одговорно учествовање у јавном животу и процесу доношења одлика које се тичу самих ученика
- Помоћ ученицима у разумевању које се информације и на који начин могу тражити према Закону о приступу информацијама од јавног значаја
- Разумевање ситуација у којима је нужно ограничити приступ информацијама
- Примена права на слободан приступ информација од јавног значаја
- Упознавање ученика са начинима заштите права на приступ информацијама од јавног значаја
- Увођење ученика у основни круг питања у вези са улогом медија у друштву и формирањем престава о реалности
- Осветљавање основних чинилаца и механизма тумачења медијских порука
- Редифинисање појма објективности као питање избора тачке гледишта,односно у крајњој анализи као питање личне одговорности ,као и кроз лично искуство
- Стицање увида у особености и механизме стварања медијске слике света и улоге те слике у функционисању савременог друштва
- Подстицање одговорног односа према дањем професионалном образовању,усавршавању и тражењу посла као и осећаја сигурности у сопствене вештине и способности значајне за даљи професионални развој
- Повећање осећаја самопоуздања у вештини обављања разговора с потенцијалним послодавцем
- Стицање вештине тражења информација значајних за професионално образовање ,усавршавање и тражење посла,као и јачање позитивних ставова и самопоуздања потребног за налажење слободних радних места преко модела социјалне мреже

Задаци наставе предмета:

- Преиспитивање ученичких знања и искуства из живота и школе кроз практичне примере
- Упознавање улоге Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја
- Упознавање државних органа као једног од извора информација
- Упознавање појма информације од јавног значаја
- Упознавање правила о приступу информацијама
- Упознавање информација које се могу тражити на нивоу школе и локалне заједнице
- Упознавање Законских ограничења за приступ информацијама
- Уочавање разлика између информација од јавног значаја и информације које то нису
- Подношење захтева за приступ информацијама од јавног значаја надлежном органу власти.
- Упознавање улоге повереника
- Упознавање права на жалбу
- Проблематизовање критеријума за одређивање истинитости информације
- Усмеравање пажње ученика на постојање субјективних фактора који доводе до разлика у разумевању значења слике (како статичне,тако и покретне)
- Кроз симулацију припреме телевизијских вести омогућити ученицима да сами,кроз лично искуство,разумеју значај одговорности појединаца за објективно информисање.

- Упознавање могућих начина реаговања на промене значајне за професионални развој
- Индентификовање сопствених вештина ,способности ,особина личности и знања значајних за даље професионално образовање и укључивање у свет рада.
- Увежбавање вештине разговора са потенцијалним послодавцем
- Информисање о одређеним пословима путем социјалних контаката
- Откривање значаја информисања о карактеристикама одређених послова
- Учење вештина долажења до информација

Начин остваривања програма:

У завршној години средње школе садржај предмета Грађанско васпитање прилагођен је потребама ученика тог узраста. Њих очекују крупне животне одлуке које су у вези с наставком професионалног школовања и укључивањем у свет рада. Концепт садржаја предмета ГВ 4, као и предвиђени начин реализације, потенцира везу између теорије (права, слобода, једнакост, одговорност, добробит...) и конкретних тренутних или пројектованих потреба ученика с циљем јачања њихових компетенција за живот. У савременом схватању појма компетентности за живот кључни појмови су осећај професионалне и радне компетентности и активно критичко прикупљање информација и њихово коришћење. Зато садржај предмета обухвата две веће тематске целине.

Прва тема се односи на разумевање значаја информисања као предпоставке за одговоран и ангажован живот у савременом грађанском друштву у коме се информација одређује као „кисеоник „ демократије“. У оквиру ове теме блок „ Медији: стварност и слика“ обрађује основна питања у вези с улогом медија као једним од главних извора информација и њиховом утицају у формирању представа о реалности коју приказују.

Друга тема се односи на професионални развој уважавајући концепт доживотног образовања и будуће каријере. Ученицима се указује на значај дефинисања професионалних циљева и планирање каријере за подговоран однос у процесу даљег професионалног образовања и рада. Кроз овај тематски блок ученици завршних разреда имају прилику да идентификују сопствене вештине и способности стечене кроз школско и ваншколско искуство, повезане са професионалним компетенцијама, да овладају техникама њиховог представљања другима и повећају осећај сигурности у тим активностима.

Реализација наведених тема не захтева увођење нових техника рада са ученицима и ослања се на искуство из предходних година похађања Грађанског васпитања и у начину рада и пређеним садржајима. Програм захтева већи ангажман личног искуства ученика и чешћу употребу поступака студије случаја. Што одговара зрелости ученика завршног разреда средње школе. Најчешћи облици рада су комбинација различитих интерактивних техника, краћих излагања наставника, мини пројекта ученика, презентација ученичких радова, играње улога и дискусија.

Приликом реализације појединих садржаја, посебно оних који су у вези са применом Закона о слободном приступу информисањима, наставници можда неће моћи одмах и у потпуности да одговоре на сва питања ученика. Такве ситуације се могу искористити за заједничку активност наставника и ученика у тражењу тачног одговора. За часове у оквиру блока о медијима, због природе садржаја, потребно је обезбедити додатну опрему као што су телевизор, видео, камера, компјутер.

Свет професионалног образовања и рада је тема у којој би требало одабрати садржаје који обухватају наставак школовања и запошљавање, као и све видове преквалификавања, дошколовавања, учења из хобија и уопште образовања током целог живота. Међутим, већа пажња се посвећује укључивању у свет рада, јер је то за све ученике ближа или даља будућност, с препоруком да наставници имају слободу да, када је то потребно обрађене садржаје повежу са наставком школовања на начин који је наведен у напоменама.

Као и приликом реализације предходних програма Грађанског васпитања, улога наставника је велика јер је он извор сазнања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију.

Повратна информација је једно од основних процедуралних средстава наставника и веома је значајна за ученике и то за процес стицања сазнања, подстицање самопоуздања у реализацији задатака тј. учешћа у раду групе, и за одржавање мотивације за предмет.

Речник позитивне повратне информације треба да буде што разноврснији и да код ученика изазива осећај да наставник искрено употребљава те изразе. Неки од могућих речи са значењем „добро“ су :

корисно, промишљено, разумно, обазриво, вредно, значајно, прилично, живо, убедљиво, мирно, раци

онално, стрпљиво, логично, реалистично, детаљно, мудро, са подршком, од помоћи, искрено, интересантно, љубазно, пажљиво, нежно, опсежно, одговарајуће, вешто....

Током реализације програма треба имати у виду да се тиме окончава циклус средњошколског образовања и васпитања из изборног предмета Грађанско васпитање.

Нису довољне размена искуства ученика и евалуација наставе предмета са становишта шта су научили и како процењују употребљивост стечених знања и вештина ван учионице предвиђене за завршни час. Потребно је током свих ових часова повезивати и „умрежавати“ основне појмове Грађанског васпитања , као што су

права, слобода, одговорност, демократија, поштовање, са садржајем који се обрађује овим програмом.

Циљ програма Грађанског васпитања у средњој школи је да код ученика постигну промене на нивоу знања, вештина наставова, вредности као предпоставке за целовит развој личности и за компетентан, одговоран и ангажован живот у савременом грађанском друштву у духу поштовања људских права и основних слобода.

1.Образовни профил: Шумарски техничар

2.Назив предмета: Математика

3.Разред: IV

4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:

Разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64					64

5.Статус предмета:обавезан

6.Циљеви:

-стицање математичких знања и умења неопходних за разумевање законитости у природи и друштву, за примену у свакодневном животу и пракси, као и за успешно настављање образовања
-развијање менталних способности ученика, позитивних особина личности и научног погледа на свет.

Задаци математике:

-стицање знања неопходних за разумевање квантитавних и просторних односа
-стицање опште математичке културе и схватање места и значаја математике у прогресу цивилизације
-оспособљавање ученика за успешно настављање образовања и изучавање других области у којима се математика примењује
-допринос формирању и развијању научног погледа на свет
-допринос радном и политехничком образовању ученика
-развијање логичког мишљења и закључивања, апстрактног мишљења и математичке интуиције
-допринос изграђивању позитивних особина личности као што су:упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самосталан рад, критичност.
-даље оспособљавање ученика за коришћење стручне литературе и других извора знања

7. Службени гласник РС-Просветни преглед бр.6/91 из 1990/91 :

8.Препоручена литература:уџбеник математике са збирком задатака за четврти разред средње школе Завод за уџбенике и наставна средства Београд Енура Поп, Загорка Лазанов Црвенковић

9.Корелација са другим предметима: шумске комуникације, уређење бујица,

10.Начини остваривања програма: за реализацију ових програма(м4-м14) готово у целини важи заједничко дидактичко-методичко упутство за досадашње програме математике за средње школе у Р Србији (Службени гласник СР Србија-Просветни гласник бр.1/87)

Овде се даје интегрални текст тог упутства уз одговарајуће корекције само у одељку Објашњења садржаја програма(посебне напомене о о бради програмских тема)сагласно извршеним изменама у структури ових програма (м4-м14) у односу на досадашње програме математике за средње школе.За све програме(м4-м14) даје се заједничко објашњење за реализацију, с тим што се евентуалне разлике које се односе на поједине програме односно садржаје, наводе у одговарајућем делу Објашњења(било у самом тексту или у фуснотама), како се већи део текста не би понављао за сваки програм тј. тему.Ово ће у извесној мери зависити и од конкретне ситуације(природа струке, састав ученика и други услови).

11.годишњи фонд часова 64, недељни 2

Образовни профил – Шумарски техничар

Разред: четврти

Предмет:Руски језик

Циљ предмета:Утврђивање и систематизација стечених знања у предходном школовању и овладавање стандардним језиком до нивоа који ће им омогућити да се служе тим језиком у једноставном споразумевању с људима из других земаља да упознају начин живота и културу народа чији језик уче и оспособе се за даље образовање

Полазна основа:Службени гласник РС – Просветни гласник бр. 4/91

Препоручена литература:

Недељни фонд:2 часа

Годишњи фонд:64 часа

Наставна тема/фонд часова по темама	Садржај по темама	Задаци	Начин остваривања програма
Школски дани (8)	<ul style="list-style-type: none">- текст Како учити и шта учити ;- Придеви и именице настали од партиципа ;- Исказивање субјекатско –предикатских односа(реченице са глаголом представљањем собом у предикату, реченице са глаголом иметља као предикат);- текст Акснома	-усвајање говорног језика у оквиру нових речи и израза укључујући и терминологију значајну за дату струку;	-Облици рада: <ul style="list-style-type: none">-индивидуални-фронтални-рад у пару-рад по групама
Библиотека(8)	<ul style="list-style-type: none">- текст Прва московска градска библиотека ;- Атрибити(конгруирани и неконгруирани , претварање једне врсте у другу);- суфикси за грађење придева;- текст Како узети књигу из библиотеке;- систематизација: субјекатско - предикатски односи и атрибути	- неговање правилног изговора и интонације са обраћањем посебне пажње на оне ритмичке схеме које су битне у усменом изражавању	-Методе рада: <ul style="list-style-type: none">-предавање-објашњавање-убичајена вербална комуникација са ученицима-постављање питања и одговарање
Књижевност (12)	<ul style="list-style-type: none">- живот и дело Ф.М.Достојевског са посебним освртом на Злочин и казну;- текст Раскољников у Сибиру;- Исказивање циља у простој и сложеној реченици(претварање реченице са прилошком одредбом за циљ у сложеној реченици са зависном реченицом за циљ);- стихови Писмо мајци;- заменице кто ,что и чей	- непосредно и путем медија) и спонтано изражавање у свакодневном животу и општим темама струке, уз исказивање личног става и расположења;	<ul style="list-style-type: none">-превод стручних текстова-рад на тексту-вођени писмени састави-дијалог-самостални писани радови ученика-писмени задаци(2)-контролне вежбе, тестови
Проблеми младих(5)	<ul style="list-style-type: none">- текст Касно сам схватио ;- Исказивање временских односа (просте реченице са прилошком одредбом за време и сложене реченице са зависном реченицом за време ;претварање једне врсте у другу)- говорна тема Проблеми данашње омладине	- свакодневног живота и општих тема струке, уз исказивање личног става и расположења;	Праћење напредовања ученика и оцењивање <ul style="list-style-type: none">-Провера степена усвојеног знања и оцењивање постигнутих резултата врши се помоћу:
Културно-историјски споменици(8)	<ul style="list-style-type: none">- живот и дело Л.Н.Толстоја;- Роман Ана Карењина;- текст Црква Рајевског(Вронског);- исказивање приближности;- Исказивање просторних односа прилозима(там,туда,отуда,внизу,вниз,снизу,наверху,нав ерх,сверху...)и предлошко – падешким конструкцијама;- текст Испраћање руских добровољаца	- особеностама језика струке читањем текстова везаних за теме из области дате струке	<ul style="list-style-type: none">-самостални писани радови ученика-писмени задаци(2)-контролне вежбе, тестови
Личности из културног живота Русије(6)	<ul style="list-style-type: none">- текст Петар Илич Чајковски;- Трпни придев садашњег времена (замена овог облика глаголом са каторый + садашње време;- анегдоте ;- текст Лабудови ;- трпни придев прошлог времена	- употребом придева у једноставној реченици, употребом придева у сложеној реченици са зависном реченицом за време ;	<ul style="list-style-type: none">-самостални писани радови ученика-писмени задаци(2)-контролне вежбе, тестови
Спорт(8)	<ul style="list-style-type: none">- врсте спортова ;- текст Легенда о проналаску шаха ;- називи фигура у шаху ;- шампиони Света у шаху ;- исказивање питања (директног и индиректног)	- употребом придева у једноставној реченици, употребом придева у сложеној реченици са зависном реченицом за време ;	<ul style="list-style-type: none">-самостални писани радови ученика-писмени задаци(2)-контролне вежбе, тестови
Струка(9)	<ul style="list-style-type: none">- опште теме везане за струку и практичан рад у струци;- одрицање(потпуно и делимично);- даље усавршавање коришћења стручног речника	- употребом придева у једноставној реченици, употребом придева у сложеној реченици са зависном реченицом за време ;	<ul style="list-style-type: none">-самостални писани радови ученика-писмени задаци(2)-контролне вежбе, тестови

Образовни профил: Шумарски техничар.

Назив предмета: Српски језик и књижевност

Разред: четврти

Статус предмета: општеобразовни.

Полазна основа: Службени гласник РС- Просветни гласник, број 4/91

Циљ наставе српског језика и књижевности јесте образовање и васпитање ученика као слободне, креативне и културне личности.

Задачи наставе српског језика и књижевности су:

- упознавање књижевне уметности;
- развијање хуманистичког и књижевног образовања на најбољим делима српске и светске културне баштине;
- усавршавање литературне рецепције, развијање књижевног укуса и стварање трајне читалачке навике;
- упућивање ученика на истраживачки и критички однос према књижевности и оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, тумачење и оцењивање књижевних дела;
- обезбеђивање функционалних знања из теорије и историје књижевности ради бољег разумевања и успешнијег проучавања уметничких текстова;
- оспособљавање ученика да се поуздано служе стручном литературом и другим изворима сазнања;
- ширење сазнајног видика ученика и подстицање на критичко мишљење и оригинална гледишта;
- васпитавање у духу општег хуманистичког прогреса и на начелу поштовања, чувања и богаћења културне и уметничке баштине, цивилизацијских тековина и материјалних добара у оквирима српске и светске заједнице;
- увођење ученика у проучавање језика као система;
- развијање језичког сензибилитета и изражајних способности ученика;
- оспособљавање ученика да теоријска знања о језичким појавама и правописној норми успешно примењују у пракси;
- васпитавање у духу језичке толеранције према другим језицима;
- развијање умења у писменом и усменом изражавању;
- подстицање ученика на усавршавање говора, писања и читања, као и неговање културе дијалога;
- оспособљавање ученика да се успешно служе разним облицима казивања и одговарајућим функционалним стиловима у различитим говорним ситуацијама;
- подстицање и развијање трајног интересовања за нова сазнања, образовање и оспособљавање за стално самообразовање.

Начин остваривања програма

Ниједна језичка појава се не изучава изоловано, већ се сагледава и тумачи као систем. Сви садржаји у оквиру наставе српског језика су међусобно упућени једни на друге: граматика, правопис, култура изражавања, књижевност, лектира.

ЈЕЗИК

У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писмену комуникацију стандардним српским језиком. **Правопис** се савлађује путем систематских вежбања, али и кроз самостално коришћење правописом и правописним речником од стране ученика. Ова се настава остварује кроз остале облике наставе: граматику, лектиру и језичку културу (нарочито писмени облици језичке културе).

КЊИЖЕВНОСТ – ЛЕКТИРА

Извори за обраду текстова из лектире, поред читанки, постају књиге лектире за одређени узраст и сва остала приступачна литература.

КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА

Развијање језичке културе један је од најважнијих задатака наставе српског језика. Настава језичке културе остварује се кроз **писмене и усмене вежбе** на часу, **анализу домаћих задатака** које ученици самостално раде код куће и преко индивидуалног рада ученика на **писменим задацима**, њиховог колективног и индивидуалног исправка. За наставу језичке културе неизоставне су и вежбе у оквиру осталих наставних садржаја.

НАСТАВНЕ ОБЛАСТ И	ФОНД ЧАСОВА		ОБАВЕЗНИ УЦБЕНИЦИ
	НЕДЕЉНИ ГОДИШЊИ		
Проучавање књижног дела Савремена књижевност Лектира Језик Синтакса Правопис Култура изражавања Говорне вежбе Писмене вежбе Домаћи задаци Писмени задаци	3	96	Читанка са књижевнотеоријским појмовима за четврти разред средњих школа, Љ. Николић, Б. Милић Грамматика српског језика, Љ. Поповић, Ж. Станојчић

Садржај програма налази се у Просветном гласнику бр. 4/ 91 на страни 5 и 6.

Врсте активности (доминантне активности за предмет)

Наставник:

- мотивише ученике за читање;
- припрема и благовремено ученицима даје истраживачке задатке као помоћ приликом читања и разумевања дела;
- припрема наставне материјале;
- планира активности на часу и ток часа;
- објашњава, тумачи, анализира нове садржаје и појмове;
- подстиче активно учешће ученика у раду на часу;
- подстиче креативност ученика;
- подстиче активно учење;
- редовно вреднује рад и постигнућа сваког ученика;
- подстиче одговорност код ученика;
- упућује ученике на додатне изворе знања и могућности сазнавања.

Ученик:

- редовно чита задату лектуру;
- припрема радни материјал за часове обраде књижевних дела;
- активно учествује у дискусијама на часу;
- ради домаће задатке;
- активно учи;
- пита о свему што није разумео;

- прави свој речник нових научених речи
- ради писмене задатке, тестове знања, правописне диктате, рецитије стихове.

Праћење напредовања ученика (начини):

- тестови знања са задацима различите захтевности;
- усмено испитивање;
- самостално излагања ученика;
- играње улога;
- говорне вежбе;
- домаћи задаци;
- писмени задаци.

Корелација са следећим предметима: историја; француски језик и књижевност, енглески језик и књижевност, руски језик и књижевност, психологија...

Стручна и методичка литература, приручници и часописи за наставнике

1. Милија Николић, **Методика наставе српског језика**, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.
 2. Симеон Маринковић, **Методика креативне наставе српског језика и књижевности**, Београд, 1994.
 3. Јован Деретић, **Историја српске књижевности**, Нолит, Београд, 1996.
 4. Милија Николић, **Настава писмености**, Београд, 1983.
 5. Милија Николић, **Књижевно дело у наставној пракси**, Београд, 1975.
 6. Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, **Граматика српског језика**, Београд, 2005.
 7. Драгиша Живковић, **Теорија књижевности**, Београд, 1978.
 8. Ранко Бугарски, **Увод у општу лингвистику**, Београд, 1995.
 9. Митар Пешикан, Мато Пижурица, Јован Јерковић, **Правопис српског језика**, Матица српска, Нови Сад.
 10. Владимир Ћоровић, **Историја српског народа**, Београд, 2004.
 11. Милка Андрић, **Наставно проучавање народног песништва**, Завод за уџбенике, Београд, 1997.
 12. Милија Николић, **Стилске вежбе**, Београд, 2000.
 13. **Речник књижевних термина**, Нолит, Београд, 1985.
 14. **Свет речи**, Часопис за српски језик и књижевност, Друштво за српски језик и књижевност, Београд.
 15. **ЗБОРНИЦИ: Ка савременој настави српског језика и књижевности**, Друштво за српски језик и књижевност, Београд.
- Методички приступ књижевноуметничком тексту-роман/приповетка/лирика**, Београд, 1973.

Образовни профил – Шумарски техничар

Разред четврти

УСТАВ И ПРАВО ГРАЂАНА

Службени гласник РС – Просветни гласник 4/91

Циљ наставе овог предмета је стицање елемената политичке културе и знања о демократском уређењу, положају грађанина, његовом учешћу у вршењу власти и политичком животу уопште.

Задаци наставе овог предмета су:

- проучавање свих релевантних појмова устава, закона, других правних феномена, политичких институција и уставних принципа који су обухваћени садржином предмета.

- упознавање уставних права и уставом и законом предвиђених инструмената и могућности учешћа грађана у политичком процесу тј. у вођењу власти и политичком животу уопште-почев од избора, гласања на референдуму итд.

- стицање општих представа о политичком уређењу Југославије и Србије

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Полазиште у изради концепције садржаја наставног предмета устав и права грађана заснива се на потреби да ученици схвате значај уставности као историјског, цивилизацијског достигнућа у процесу демократизације власти и ограничавања бирократске и апсолутистичке тенденције у развоју државе и у оквиру тога, да упознају уставно уређење Србије.. При излагању градива ученику треба на практичан начин приближити могућности и инструментариј остваривања заштите његових права и слобода.

Због тога би било потребно на часовима организовати практичне вежбе на којима би се инпровизовали избори (прављење бирачких спискова, гласачких листића, обавило гласање, пребројавали гласови, итд), референдум, збор грађана, седница скупштине (заказивање седнице, утврђивање дневног реда, одвијање дебате, гласање итд). Такође, на оваквим часовима, ученике треба упознати и са писањем представки, петиција, жалби, тужби и слично.

У реализацији садржаја програма треба настојати да се код ученика развија критички однос према постојећем и способност препознавања правих цивилизацијских вредности, као и спремност за активно учествовање у политичком животу земље у којој живи.

С обзиром на то да је за реализацију овог програма предвиђен само један час седмично, што је веома скучен временски простор, од наставника се захтева да максимално рационално користи расположив фонд часова. Неопходно је успоставити добру корелацију са наставом историје, социологије и другим друштвеним наукама ради свестранијег сагледавања проблема и настојања да се непотребно не понавља, али и да стицање потребних појмова буде што потпуније са аспекта социолошког, онтолошког, гносеолошког уз коришћење свих могућности сазнања материјалне истине. Треба се ослободити нормативистичко-формалног, а поготово пропагандног, апологетског и фразерског приступа у методологији рада са ученицима.

При излагању садржаја пет поглавља, треба поћи од теоријских анализа основних појмова, постојећих решења у пракси напредних демократских земаља, садашњег стања и краћег историјског развоја у Србији. Овом приступу треба посветити један до два часа зависно од расположивог фонда часова предвиђеног за обраду одређене теме, односно наставне области.

Изучавање устава и правне државе у Србији подразумева да ученици упознају настанак и значења уставности у напредним демократским земљама у свету, остваривање принципа уставности и законитости. Поред наведеног уставног суда и редовних судова треба истаћи улогу и значај јавног тужилаштва и других институција.

У другом поглављу уводно излагање треба посветити утврђивању и сагледавању појма суверености народа и, у том контексту, месту, улози и праву грађана да учествују у остваривању народног суверенитета. Анализа облика непосредне демократије и избора (изборног механизма) управо треба да укажу на улогу грађана и начине остваривања

народног суверенитета. Посебну пажњу треба посветити стварном демократском значењу вишепартијског система. На крају би требало објаснити карактер и положај скупштине као представничког тела, а затим и других органа.

Поред упознавања ученика са свим политичким, личним, економским и другим слободама и правима треба посебно објаснити начин на који се грађанин штити од власти и коме се при том обратити. При обради ових садржаја обавезно навести и неколико конкретних примера из праксе. Упоредном анализом међународних конвенција и декларација и позитивно правно признатих слобода и права грађана одређене државе ученици могу и да самостално закључују о степену заштите људских слобода и права грађана одређене државе и других лица (странци, лица без држављанства, апатриди). Скренути им пажњу и на мере које се предузимају према државама које не поштују људска права и слободе.

У изучавању традиције уставности у Србији треба указати на карактеристична обележја развоја уставности у српској држави, доношење првих устава у Србији и њихов значај као и на садашње стање, упоредити са неким земљама света, посебно Европе. Код облика аутономије треба указати на све појавне облике политичке, територијалне, културне аутономије и светска искуства. Излагање о демократској локалној самоуправи треба повезати и са њеним настанком на овом тлу – традицијом локалне самоуправе у Србији у XIX веку.

Да би ученици схватили федеративно уређење претходно морају да стекну основна знања о простим и сложеним државама и њиховим основним карактеристикама. О федерацији и конфедерацији као облицима сложених држава, о значењу појма унитарне државе. Поред теоријског приступа неопходно је дати и краћу компаративну анализу садашњег стања карактеристичних примера постојећих држава, као и историјску условљеност неких решења у Држави.

С обзиром на природу овог предмета, садржаје програма, циљ и наставу треба посветити проблемски, уз максимално активирање ученика, вођењем дијалога, постављању питања, тражењем компарација, коришћењем текстова из докумената, навођењем примера из живота. У настави се морају користити, поред текстова из докумената (уставне одредбе, поједине одредбе из конвенција и декларација), шеме, графикони, слајдови и одговарајући филмови. Како је функција предмета информативног – сазнајног и васпитног карактера, треба избећи идеолошку индоктринацију ученика, не глорификујући нека постојећа решења, већ развијати критички и креативан однос ученика уз прихватање оних вредности које представљају врхунску цивилизацијску тековину.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

I УСТАВ И ПРАВНА ДРЖАВА У СРБИЈИ (5)

Значење устава Србије и њихова садржина

Принципи уставности и законитости

Уставни суд и редовни судови

II ДЕМОКРАТИЈА И МЕХАНИЗМИ ВЛАСТИ У СРБИЈИ (8)

Сувереност народа и грађана

Облици непосредне демократије

Вишепартијски систем

Избори

Скупштина и други органи власти

III ГРАЂАНИ И ЊЕГОВА ПРАВА И СЛОБОДЕ У СРБИЈИ (8)

Политичке слободе и права грађана

Економске слободе и права грађана

Личне слободе и права грађана

Остале слободе и права грађана

Заштита уставом гарантованих права и слобода

IV СРБИЈА КАО ДРЖАВА, АУТОНОМИЈА И ЛОКАЛНА САМОУПРАВА (5)

Србија, њена државност и уставотворна власт (традиција и садашње стање)

Облици аутономије

Демократска локална самоуправа

V ФЕДЕРАТИВНО УРЕЂЕЊЕ ДРЖАВЕ (6)

Федерелизам као облик организовања наше вишенационалне заједнице

Унитарна држава и конфедерација.

Стручни предмети

1. **Образовни профил:** Шумарски техничар

2. **Назив предмета:** Економика и организација у шумарству

3. **Разред:** IV

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I	96					96
II						
III						
IV						

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗАН

6. Циљеви: Циљ наставе предмета економика и организација у шумарству јесте да ученици стекну основна теоријска знања из економије рада, специфичности економике у шумарству, организације рада у шумарству и о законским прописима којима је регулисана ова делатност од посебно друштвеног интереса.

Задаци:

- стицање и усвајање стручних знања заснованих на савременим достигнућима у економици и организацији рада у шумарству и опште;
- професионално оспособљавање за обављање стручних послова у области економике и организације у шумарству;
- подстицање и развијање интересовања за самообразовање;
- стицање и усвајање стручних знања из области организације послова и задатака непосредно на радилишту;
- стицање професионалног односа за техничко-оперативне послове и вођење одговарајуће документације за поједине послове у свим областима производње у шумарству;
- стицање основних знања из економике шумарства економике шумских предузећа, основа науке о раду, организације и пословања, радних односа, законских прописа.

7. **Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

8. **Препоручена литература: УЦБЕНИК ЕКОНОМИКА У ШУМАРСТВУ**

9. **Корелација са другим предметима:** Географија

10. Начини остваривања програма:

Програм предмета представља пресек основних поставки економских и организационих наука које су неопходне образовним профилима у шумарству ради успешног обављања послова и радних задатака. Делове програма који се односе на законске прописе и осталу регулативу треба схватити оријентационо и у складу са одговарајућим променама вршити и промене у садржајима ове области. Значи предметном наставнику се даје слобода у избору актуелних наставних садржаја у складу са променама у друштву и привреди, посебно у складу са организационим и другим променама у шумској привреди и шумарству.

Глобално планирање наставе треба извршити пре почетка наставе. У програму је дат оријентациони број часова за реализацију појединих делова.

Оперативним планом треба детаљно разрадити све методске јединице за одговарајућу област. Од укупног броја часова, 30 одсто предвидети за утврђивање градива и систематизацију.

Наставним планом за овај предмет предвиђени су само часови теоријске наставе.

Већи део градива има теоријски карактер. У реализацији садржаја треба користити примере који се односе на шумарство. Треба користити монолошко-дијалошку методу. Дијалог са ученицима треба користити после објашњења појединих појмова, тражећи од ученика да покушају да дефинишу одговарајући пример за област шумарства. Поред ове методе за интерпретацију појединих наставних садржаја треба користити и методу показивања шема, слика, дијаграма и табела.

За реализацију наставе из економике и организације у шумарству може се успешно користити заједнички кабинет за предмет планирање газдовања шумама. Од наставних средстава треба користити: схеме, табеле, дијаграме, прописе, акта предузећа, обрасце за нормирање и узорке предузећа за техничке норме у шумарству.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења

рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

Ради веће активности ученика треба организовати углавном комбиновани тип часа (обнављање, предавање, понављање). Редовним праћењем активности ученика треба формулисати и одговарајућу оцену и исказати бројчано у дневнику рада.

1. **Образовни профил:** Шумарски техничар

2. **Назив предмета:** Искоришћавање шума

3. **Разред:** IV

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	32	32		6		74

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗАН

6. Циљеви: Циљ наставе предмета искоришћавање шума јесте професионално оспособљавање ученика за непосредан рад на организацији сече стабала, изради шумских сортимената, привлачењу, утовару, отпреми, као и коришћењу осталих производа и потенцијала у шумским подручјима (остали шумски производи).

Задачи:

- стицање и усвајање основних знања о припремним радовима, тј. радовима пре сече;
- стицање и усвајање основних знања о сечи стабала и изради шумских сортимената;
- стицање и усвајање основних знања о привлачењу, утовару, истовару дрвних сортимената;
- упознавање осталих шумских производа шуме;
- развијање трајног интересовања ученика за познавање осталих шумских производа и њихов економски и привредни значај за шумску и националну привреду у целини;
- стицање радних навика и вештина и развијање одговорности и стваралачког односа у раду.

7. **Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

8. **Препоручена литература:** уџбеник искоришћавање шума

9. **Корелација са другим предметима:** алати и механизација, гајење шума

10. Начини остваривања програма: Искоришћавање шума припада групи стручних техничких дисциплина.

Садржаји програма предмета у III разреду следе одређена предавања стечена из ботанике, физике, хемије, анатомије и својстава дрвета.

Програм је подељен у две области: 1. искоришћавање шума и 2. транспорт дрвета.

Област искоришћавања шума обухвата основну делатност сече стабала и израде шумских сортимената.

Област транспорта дрвета обухвата: извлачење, утовар, истовар и транспорт шумских сортимената.

Обе области подељене су на теме, а свака има теоријски и практични део. Практични део има задатак да ученике на часовима вежби припрема за рад из обе области.

Програм наставе у блоку обухвата практичан рад на терену ради усвајања потребних знања неопходних за стицање IV степена стручности.

Садржаји програма IV разреда наслањају се на стечена знања из предмета биологија, шумска ботаника, педологија са геологијом, хемија и дендрологија са фитоценологијом.

Програм је подељен у пет целина (А, Б, В, Г и Д). У сваком поглављу је предвиђена обрада појединих шумских производа, и то у првом реду са стабла, затим са земље и из земље.

Практична настава у блоку треба да се реализује на теренима шумских подручја у којима се интензивно гаји и сакупља лековито биље, гљиве, шумски плодови и сл. Такође, ученици треба да упознају центре за смештај - ускладиштење, припрему и отпрему ових производа.

У току школске године ученици треба да прикупљају одговарајући материјал за израду збирке шумских плодова, гљива и хербаријумског материјала лековитог биља.

Вежбе из појединих методских целина треба реализовати делимично у кабинету искоришћавања шума, који за ову сврху треба да буде опремљен свим очигледним средствима за реализацију плана вежби - слике и фотографије одговарајућих врста лековитог биља, јестивих гљива и друго. Поред кабинетске наставе, у одређеним временским повољним приликама, треба организовати стручне излете (екскурзије) како би ученици упознали конкретне врсте споредних производа - лековито биље, гљиве и сл. Посебну пажњу треба обратити на тачну и прецизну детерминацију врста које се обрађују: лековито биље, јестиве и отровне гљиве.

Теоријска настава се изводи са читавим одељењем а вежбе и практичну наставу пожељно је изводити у групи од 10 до 15 ученика.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1. **Образовни профил:** Шумарски техничар

2. **Назив предмета:** ПЛАНИРАЊЕ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

3. **Разред:** IV

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64	64		12		140

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗАН

6. Циљеви: Циљ наставе предмета планирање газдовања шумом јесте теоријско и практично оспособљавање ученика да учествују у изради и реализацији шумско-привредне основе и обради податка који се односе на газдовање у целини

Задаци:

- стицање и усвајање стручних знања из области савременог планирања газдовања шумским подручјима;
- стицање и усвајање стручних знања из примене савремених метода планирања газдовања шумским подручјима;
- стицање знања о интегралном планирању газдовања шумским подручјима;
- стицање знања и практично оспособљавање за прикупљање и обрада података и учествовање на техничко-оперативним пословима израде одговарајућих планова газдовања шумским подручјима;
- развијање свести о значају функција шума;
- стицање и усвајање стручних знања, вештина и навика потребних за непосредну припрему и организацију техничко-оперативних послова и вођење одговарајуће документације у шумарству;
- подстицање и развијање трајног интересовања за примену најсавременијих метода планирања газдовања шумским подручјима;
- подстицање и развијање интересовања за самообразовање и стално усавршавање у струци.

7. **Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

8. **Препоручена литература:** УЦБЕНИК планирање газдовања шумама др. Милан Медаревић

9. **Корелација са другим предметима:** геодезија, дендрометрија

10. **Начини остваривања програма:** Полазну основу за избор наставних садржаја из овог предмета је чинио опис и попис послова и радних задатака из номенклатуре занимања за занимање оператера газдовања шумама на IV степену стручне спреме. Да би се остварио постављени циљ и задаци предмета садржаји су подељени у два дела. Први део су теоријске основе планирања газдовања шумама, у оквиру кога ученици треба да стекну основна теоријска знања о шумском фонду, функцијама шума, станишту и састојинама, елементима времена, који се користе у планирању газдовања шумама, просторној подели шума, значају класичног и савременог схватања трајности газдовања шумама, и методама за одређивање приноса које се користе у пракси. У другом делу (планирање газдовања шумама) ученици треба да стекну основна знања за вођење техничкооперативних послова и задатака из савременог планирања газдовања шумским подручјима и практична знања за прикупљање и обраду података за израду појединих планова газдовања шумама.

Планирање газдовања шумама се ослања на претходно стечена знања из, практично свих, стручних предмета. С обзиром на то да се поједини предмети паралелно изучавају у IV разреду,

потребно је водити рачуна и о корелацији наставних садржаја при изради плана и интерпретацији појединих методских јединица.

Приликом израде глобалног годишњег плана рада треба имати у виду да је за поједине теме дат оквирни број потребних часова. У реализацији првог дела наставе вежбе су планиране као израда теоријских предавања са примерима из праксе (презентација података о шумском фонду Југославије, Србије и локалног шумског подручја или области, функције шума са конкретним примерима, структура састојине-конкретан пример, типови шума по јединственој номенклатури-кодни приручник, итд.). Приликом обраде теме о трајности газдовања треба посебно објаснити класично а посебно савремено схватање овог начела. У оквиру реализације другог дела програмских садржаја, вежбе треба да обухвате израду конкретних планова и програма у шумарству. Пре почетка ових вежби ученици треба на терену да упознају шумска (делом) подручја (газдинска јединица и одељење) за које се раде планови.

Практичну наставу треба реализовати на терену са унапред припремљеним програмом о реализацији. На терену ученици треба да упознају одговарајућа подручја и газдинске јединице. У конкретној састојини треба извршити прикупљање података за израду одговарајућих планова, као и за израду практичног рада за матурски испит.

У току школске године у оквиру вежби и практичне наставе ученици треба да израде одговарајући елаборат са плановима газдовања шумским подручјима. Оцена квалитета овог плана и познавање израде планова треба да битно утиче на формирање годишње оцене ученика.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1. **Образовни профил:** Шумарски техничар
2. **Назив предмета:** ШУМСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

3. **Разред:** IV

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	Укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	31	65		12		108

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗАН

6. Циљеви: Циљ наставе предмета шумске комуникације јесте теоријско и практично оспособљавање ученика да успешно обављају послове оператера на изградњи шумских саобраћајница и воде одговарајућу документацију.

Задаци:

- стицање и усвајање знања потребних за изградњу шумских комуникација, које су основа за остале стручне дисциплине у шумарству;
- стицање и усвајање знања, која одговарају савременим научним достигнућима у овој области;
- стицање и усвајање знања и вештина неопходних за практичан рад и даље стручно усавршавање;
- стицање и усвајање знања основних грађевинских материјала, њихових својстава, начина употребе и заштите;
- овладавање техником вођења грађевинске документације;
- оспособљавање ученика за реализацију пројекта шумских саобраћајница;
- стицање и усвајање знања потребних за праћење реализације мостовских пројеката на шумским саобраћајницама.

7. **Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

8. **Препоручена литература:** УЦБЕНИК шумске комуникације

9. **Корелација са другим предметима:** ГЕОДЕЗИЈА , ТЕНИЧКО ЦРТАЊЕ СА НАЦРТНОМ ГЕОМЕТРИЈОМ

10. Начини остваривања програма: За остваривање програма предмета ученицима су потребна претходна знања из геодезије, геологије и техничког цртања са нацртном геометријом:

Како су садржаји програма шумских комуникација повезани неопходно је савладати сваку методску јединицу, да би се пратила наредна.

За успешно савладавање програма потребно је студиозно: урадити оперативне програме (месечне, недељне), рашчланити градиво на методске јединице према логичким целинама, како би их наставник могао што лакше обрађивати на појединим часовима.

Остваривање садржаја програма одвија се теоријским излагањем, вежбама и практичном наставом (блок).

Од укупног фонда часова (96) око 30 одсто треба планирањем издвојити за обнављање, утврђивање, систематизацију градива и проверу знања.

При реализацији теоријске наставе треба примењивати слике, схеме, графиконе, слајдове, макете, филмове и друга наставна средства.

Наставу вежби реализовати у специјализованој учioniци, која је опремљена експонатима грађевинског материјала, макетама камионских путева, пропуста мостова, жичара као и

грађевинском документацијом. Учионица треба да је опремљена столовима за техничко цртање и потребним прибором.

Планирати по могућству једнодневне стручне излете у ближој околини, где постоје објекти за остваривање садржаја програма. Стручне излете временски ускладити са програмом остваривања наставе.

Практичну наставу (блок) извести тако да ученици буду стационарани на терену где постоје услови за смештај и рад.

Циљ овог облика наставе је да обједини знања стечена на предавањима, вежбама и тако ученике оспособити да самостално изналазе могућа решења.

Реализацију практичне наставе (блок) реализовати у две фазе: прва фаза прикупљање података изводи се на терену, а друга фаза обраде података у учионици-бируу.

Теоријска настава реализоваће се са читавим одељењем фронтални облик рада, а настава вежби и практична настава (блок) реализоваће се с групом ученика.

Провера знања и оцењивање ученика (вредновање знања) ученика треба вршити редовним и систематским праћењем активности ученика на предавањима, вежбама, практичном раду, при изрази графичких радова, пројеката, стручним излетима и сличним активностима.

Поред обавезног усменог проверавања у току полугодишта организовати 1-2 пута тестовну проверу. Оцена теста знања је саставни део полугодишње, односно годишње оцене.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1.Образовни профил: Шумарски техничар

2.Назив предмета: Шумске културе и плантаже

3.Разред:IV

4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	32	32		12		76

5.Статус предмета:ОБАВЕЗАН

6.Циљеви:

Циљ наставе предмета шумске културе и плантаже јесте да ученици стекну основна теоријска знања и практичне вештине за непосредан рад на подизању и неговању шумских култура и плантажа (шумари: примену стечених знања у пракси и за даље стручно усавршавање).

Задаци:

- стицање и усвајање стручних знања заснованих на савременим достигнућима технологије у шумарству;
- подстицање и развијање интересовања за новим сазнањима неопходним за успешно подизање шума вештачким путем (пошумљавањем);
- подстицање и развијање интересовања за област шумских култура и плантажа;
- стицање и усвајање стручних знања за извођење припремних радова на пошумљавању нових површина;
- упознавање врста дрвећа за пошумљавање;
- упознавање начина за пошумљавања;
- упознавање технике и технологије подизања шумских интензивних култура и плантажа четинара и лишћара;
- упознавање поступака на мелиорацији деградираних шума;
- јачање свести о потреби заштите природе и човекове средине.

7. Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993

8.Препоручена литература:ШУМСКЕ КУЛТУРЕ И ПЛАНТАЖЕ

9.Корелација са другим предметима: ДЕНДРОЛОГИЈА СА ФИТОЦЕНОЛОГИЈОМ,ГАЈЕЊЕ ШУМА

10.Начини остваривања програма: Садржаји програма предмета шумске културе и плантаже пружају теоријска и практична знања непоходна за успешно вештачко подизање (оснивање):

- Шумских култура, које својом структуром с обзиром на врсте дрвећа и њихове међусобне односе одговарају природној шуми тог станишта (силвикултуре);
- Шумских интензивних култура и плантажа лишћара и четинара, ради убрзане производње дрвета, које својом биљном структуром и међусобним односом дрвећа не следе законитости раста и развоја природних шума тог станишта (лигникултура).

Садржаји програма овог предмета се ослањају на друге дисциплине: педологију са геологијом, шумску ботанику, дендрологију са фитоценологијом, исхрану биља, производњу садног материјала и гајење шума.

Настава ће се остваривати у оквиру теоријских предавања, вежби наставе у блоку и стручних екскурзија ученика.

За теоријска предавања предвиђено је 32 часа, а за вежбе такође 32 часа, односно укупно 64 часа. У оквиру предвиђених часова за теоријска предавања, наставнику се оставља могућност, да при састављању годишњег наставног плана, изврши расподелу часова за обраду, утврђивање и систематизацију градива.

Теоријска настава се обавља у кабинету предмета гајење шума, уз коришћење свих очигледних наставних средстава.

Део теоријске наставе у повољним временским условима (у јесен и пролеће) може се организовати на конкретним објектима на терену уз практичну анализу свих питања од значаја за успех шумско-културних радова.

Вежбе треба изводити у групама од 10 до 15 ученика.

У току школске године, већ према темама које се обрађују, организовати стручне екскурзије на одабране објекте на терену, како би ученици упознали до тада изведене шумско-културне радове, еколошке карактеристике објекта и на крају узгојну и економску оправданост радова и њихове вредности.

Настава у блоку (у току и на крају школске године) изводи се на одређеним шумским теренима и објектима јавних шумских предузећа. Ова настава треба да омогући ученицима, да стечена теоријска и практична знања конкретно примене у пракси, на објектима, где се изводе припремни радови на пошумљавању нових површина, нега нових шума подигнутих пошумљавањем, подизање и гајење шумских интензивних култура и плантажа четинара и лишћара.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1. **Образовни профил:** Шумарски техничар

2. **Назив предмета:** УРЕЂЕЊЕ БУЈИЦА

3. **Разред:** IV

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	65	31		12		108

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗАН

6. Циљеви: Циљ наставе предмета уређење бујица јесте стицање основних теоријских знања из ове области и практичних знања и вештина за прикупљање података и израду одговарајуће документације (биолошки део) за уређивање бујичних подручја.

Задаци:

- проучавање и прихватање, правилно усмеравање напора у борби против ерозије земљишта и бујичних поплава;

- уочавање ерозионих процеса и оцењивање њиховог интензитета;

- упознавање мера заштите од бујичних токова, уређење бујичних токова а посебно савладавање пројектовања биолошко-ретенционих радова у бујичним сливовима и ерозионим подручјима.

7. **Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

8. **Препоручена литература:** УЦБЕНИК УРЕЂЕЊЕ БУЈИЦА

9. **Корелација са другим предметима:** ГЕОДЕЗИЈА , ТЕНИЧКО ЦРТАЊЕ СА НАЦРТНОМ ГЕОМЕТРИЈОМ

10. Начини остваривања програма: Наставни програм је подељен у осам целина. Свака тема садржи основна питања која треба обрадити. Број часова за обраду појединих тема има само оријентациони карактер за израду годишњег плана рада.

Уређење бујица се наслања на претходно стечена знања из метеорологије са климатологијом, педологије са геологијом, гајење шума, шумске културе и плантаже, геодезије и др. Шумске културе и плантаже се слушају паралелно у IV разреду, па је потребно обратити пажњу на корелацију наставних садржаја.

Радови на уређивању бујичних подручја представљају посебну и специфичну област у шумарству. У оквиру овог предмета који представља скраћени курс из области уређења бујица, ученици не могу да стекну сва неопходна знања за директно укључивање у све радове у бујичним подручјима. Практично у оквиру овог предмета комбинују се подручја рада, и то: шумарство, пољопривреда и грађевинарство. Што се тиче потребног знања из ове прве области ученици ће стећи потребна знања да могу успешно да изводе биолошке радове. Друга два подручја, а поготову грађевинарство треба да упознају само информативно колико је то потребно шумарском техничару ради извођења шумско-узгојних-биолошких радова.

Вежбе треба изводити у групи од 10 до 15 ученика у кабинету или на терену у комбинацији са другим предметом као што је шумска култура и плантаже и том приликом демонстрирати поједина питања из ове области.

Практичну наставу у блоку такође треба реализовати на терену у комбинацији са предметом (практична настава) шумске културе и плантаже, у групама од 10 до 15 ученика.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1.Образовни профил: Шумарски техничар

2.Назив предмета: Заштита шума

3.Разред:IV

4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	32	32		6		70

5.Статус предмета:ОБАВЕЗНИ

6.Циљеви: Циљ наставе предмета заштита шума јесте стицање теоријских и практичних знања и вештина из ове области ради успешне припреме у пракси и даље стручно образовање.

Задаци:

- стицање и усвајање стручних знања заснованих на савременим достигнућима науке и технологије у шумарству;
- јачање свести о потреби заштите природе и човекове средине;
- стицање и усвајање стручних знања из области вођења регистра шумских штета и планирања и организовања заштите шума;
- стицање и усвајање стручних знања за детерминацију најважнијих врста инсеката који нападају шумско дрвеће и за примену одговарајућих метода сузбијања напада;
- упознавање основних карактеристика болести шумског дрвећа, биологије патогених организама, метода борбе против ових организама и заштите шума ради повећања производње квалитетног дрвета.

7 Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993

8.Препоручена литература:Уџбеник, заштита шума

9.Корелација са другим предметима:шумска ботаника , биологија,алати и механизација

10.Начини остваривања програма:

Наставни програм из Шумарске Фитопатологије заснива се на познавању материје из Ботанике, Хемије, Дендрологије, Генетике, Климатологије и Педологије, а служи као основа Заштити шума. Све наведене дисциплине које су у корелацији са овим предметом изучавају се у I и II разреду тако да се овај предмет може успешно реализовати у III разреду.

Наставни програм обухвата материју која је неопходна да ученици стекну основна знања која ће им омогућити да успешно учествују у раду на прикупљању података и узорака ради правовременог откривања и давања дијагнозе за одговарајуће болести.

Иако је у програму дат оријентациони број часова глобално планирање треба извршити пре почетка наставе. Том приликом треба од расположивог броја часова најпре распоредити потребан број часова по деловима (општи, специјални, остали), а затим по појединим темама. За утврђивање градива и систематизацију треба издвојити око 30 одсто часова од укупног фонда. Поједине методске јединице не прате вежбе, па у тим случајевима треба у оквиру часова вежби, предвидети утврђивање и систематизацију. Оперативним планирањем треба предвидети и број часова за реализацију појединих вежби које су предвиђене програмом. На пример, систематику гљива потребно је разрадити на већем броју часова, апликацију пестицида и фунгицида, такође, треба разрадити на више часова и повезати са пређеним градивом из шумске механизације II разреда где

су ученици обрадили (већ познају технику и технологију апликација пестицида) машине за заштиту шума. На часовима вежби посебно треба обрадити употребу пестицида и мере заштите у раду са пестицидима. Из последњег дела "Остале биотичке штете" за детерминацију шумског корова треба планирати већи број часова с обзиром да у свим јединицама нема потребе за увежбавањем (штете од дивљачи, штете од домаће стоке, од човека). Остали број часова предвидети за систематизацију и утврђивање.

Теоријска настава се изводи са читавим одељењем (фронтално), а вежбе у групама од 10 до 15 ученика.

Наставни програм из шумске ентомологије заснива се на претходно стеченим знањима из опште биологије, зоологије, ботанике, фитоценологије, педологије, метеорологије са климатологијом, гајења шума, искоришћавања шума, а у непосредној је вези са шумском фитопатологијом.

Као и у II разреду, број часова намењен општем, специјалном и абиотичком делу дат је оријентационо. Због тога, треба садржаји овог предмета да омогуће ученицима да заокруже знања из области заштите шума и успешно се укључе у послове из ове области, а истовремено и за наставак школовања на вишим степенима стручне спреме.

Пре почетка наставе треба извршити глобално планирање реализације наставе из шумске ентомологије. Приликом израде глобалног - годишњег плана треба најпре расположиви фонд часова (32) расподелити по деловима (општи, специјални и абиотички), а затим и на поједине теме. Од укупног броја часова (32) који је предвиђен за рад по групама, ради увежбавања и утврђивања градива, потребно је око 30% часова планирати за утврђивање и систематизацију градива. Остали број часова предвидети за вежбе према датом програму. Приликом израде оперативног плана потребно је посебно обратити пажњу на начин остваривања појединих вежби према датом програму. Начин реализације вежби умногоме ће зависити од опремљености кабинета са одговарајућим наставним средствима. Реализацију практичне наставе треба планирати у сарадњи са предметом искоришћавања шума с обзиром да је исти број часова. Практичну наставу треба реализовати након реализације теоријске наставе и вежби.

Теоријска настава се реализује са читавим одељењем у специјализованој учионици за заштиту шума (фронтално). Вежбе и практична настава се изводе у групама од 10 до 15 ученика у кабинету и одговарајућој организацији (шумско предузеће) на терену (групно).

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у

Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.